

ШАЙХ ХУДОЙДОД ВАЛИ (1461-1532)

**Гар тиласанг, сен токи олсанг
бу маънидан насиб,
Ростлик бирла юруб киргил
азизлар йўлига!
Бу Худодод ар кўрай деса
киши дийдорини
Маърифат кўзгусига боқсун,
олиб ўз қўлига.**

Яссавия тариқатининг етук намояндаларидан бири, мутасаввуф шоир ва олим Ҳазрати Азизон Шайх Худойдод Вали 866 ҳижрий (1461 милодий) йилида Кармана яқинидаги мавзеда таваллуд топди.

У кишининг отаси - Ортиқ Шайх Азизон асли Хоразмлик маърифатли кишилардан бўлган. Ота-онадан жуда ёш етим қолган Худойдод оғир турмуш машаққатларига қарамасдан, аввал ўз кишлоғида, сўнгра Самарқандга келиб, Улуғбек мадрасасида, кейин Ғиждувонда ва Бухорода Мулло Мухаммад мадрасаларида таҳсил олган. 889 (1484) йилда 23 ёшлик Худойдод ўз даврининг етук пирларидан ҳисобланган Шайх Жамолиддинга мурид тушади ва баркамоллик даражасига етади. Сўнгра ўз юрти - Карманага қайтиб, тариқат сулукидаги сўфийлик фаолиятини бошлайди.

Дунёнинг мутасаввур олимларининг таъкидлашларича, у Яссавия тариқати юксак даражага эришган XV-XVI асрларда пиридан кейин раҳбарлик қилиб, 50 нафар нуфузли муридларни комилликка эриштирган шайх. Илм ва риёзатчиликдан юксак мартабага эришган Шайх Худойдод Вали халқ назарига тушган ва Валилар кутби улуғ унвонига сазовор бўлган. Шайх Худойдод Вали тариқат соҳасидаги фаолиятидан ташқари шеър-ғазаллар ҳам ёзар эди. Шеърларида ҳокимларни инсоф ва адолатга қақирар, халқни тиичлик ва осойишталикка йўллар эди. Ул Ҳазратнинг нуфузи ҳукмдорлар наздида ҳам баланд эди. Шайхни жуда кўпчилик ўзларига пир билишар, маслаҳатларига қулоқ солишар эдилар. Жумладан, Шайбонийхон, Бобур Мирзо, Абу Саъидхон,

Убайдуллохон каби ҳукмдорлар у кишига катта ихлос қўйган эди.

Ҳазрат яшаган даврда машҳур тариқатлар муршидлари орасидаги муносабатлар ижобий бўлиб, жумладан Нақшбандия ва Кубровия тариқатининг етакчи намояндалари Ҳазрати Маҳдуми Аъзам ва Маҳдуми Хоразмийлар билан дўстона муносабатлари жуда ҳам мустаҳкам эди.

Шайх Худойдод Вали ҳақида кўплаб тарихий китобларда кенг маълумотлар берилган. Ҳазратнинг авлодларидан Абдураззоқхон Абдурахмонхўжа ўғилларига Яссавия тариқати пирларининг илмий меросларига бағишланган кутубхона ва ҳуқуқий ҳужжатлар тўплами мерос қолган. Илмий мероси 25 дан ортиқ ноёб қўлёзмаларда жамланган бўлиб, жаҳон олимлари томонидан халқимиз маданияти ва маърифатининг дурдоналари сифатида ўрганилиб, китоблари чоп этилмоқда.

Ҳазрати Шайх Худойдод Валининг бир неча фарзандлари бўлиб, қизлари - Биби Ҳадия ва Биби Маҳзунадалардан авлод қолганлиги маълум.

Мустақиллик туфайли Ўзбекистонда тарихий-диний-миллий кадриятларни тиклашга эътибор ниҳоятда ошди. Натижада ўзбек халқининг машҳур асл фарзандларининг меросидан халқимизни баҳраманд этиш учун кенг йўл очилди. Жумладан, Шайх Худойдод Валининг тарихий фаолияти ва бой адабий меросини ўрганиш ҳамда халқимизга етказишда, айнан Мустақиллик йилларида катта эътибор берилга бошланди.

2011 йилда Шайх Худойдод Вали таваллудининг 550 йиллигига бағишлаб ўтказилган «Шайх Худойдод Вали ижодининг маънавий-маърифий кадриятларни юксалтиришдаги ўрни ва аҳамияти» мавзuidaги илмий-амалий анжуман ҳам бой маънавий кадриятларимизни ўрганишда катта аҳамият касб этди. Зеро, халқпарвар инсон Шайх Худойдод Вали мероси халқчиллиги билан истиклол ғояларини кишилар онгига сингдириш ва эрк, озодлик, юрт равнақи, тинчлиги ҳамда осойишталигини таъминлаш учун хизмат қилмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
САМАРҚАНД ДАВЛАТ
АРХИТЕКТУРА ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ

ШАЙХ ХУДОЙДОД ВАЛИ
ИЛМий МЕРОСИНинг МАЪНАВИЙ
- МАЪРИФИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИ
ЮКСАЛТИРИШДАГИ
ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ

илмий-амалий анжуман

ТАКЛИФНОМА

ва
ДАСТУР

2017 йил 12 май

Самарқанд – 2017

Мухтарам (а) _____

Сизни Ўзбекистон Республикаси Самарқанд вилояти ҳокимлиги, Самарқанд давлат университети, Самарқанд давлат архитектура-қурилиш институти Шайх Худойдод Вали таваллудининг 555 йиллигига бағишланган “Шайх Худойдод Вали илмий меросининг маънавий-маърифий кадриятларни юксалтиришдаги ўрни ва аҳамияти” мавзуидаги илмий-амалий анжуманга таклиф этадилар.

Анжуман Самарқанд вилояти Жомбой туманидаги Ғазира қишлоғида жойлашган Шайх Худойдод Вали мажмуасида 2017 йил 12 май, соат 10⁰⁰ да бошланади.

Маълумот учун телефонлар:
(8366) 237-18-47; (99890) 197-52-82

Ташкилий қўмита

Регламент: маъруза учун - 10 минут
музокара учун - 3 минут

Илмий-амалий анжуман ДАСТУРИ

Ялпи очилиш мажлиси
2017 йил 12 май, соат 10⁰⁰

- Кириш сўзи
Жомбой тумани ҳокими Х.А.Бўриев
- Табрик сўзлари:
*Самарқанд вилояти ҳокими Ҳ.Қ.Оқбўтаев,
СамДУ ректори Р.И.Холмуродов*
- Давлатчилик тарихи ва тасаввуф шайхлари
З.Ю.Муқимов, СамДУ профессори

МАЪРУЗАЛАР: 10³⁰–13⁰⁰

- Муҳаммад Шариф Ҳисорийнинг “Ҳужжат уз-зокирин” китобида Шайх Худойдод зикри.
С.Сайфуллох, ЎзФА Тил ва адабиёт институти, катта илмий ходими
- Шайх Худойдод Вали мақоматларида ишқ ва вафо талқини.
Д.Салоҳий, СамДУ профессори
- Шайх Худойдод Валининг Яссавия тариқатидаги фаолияти.
К.Каттаев, катта илмий ходим
- Бу танда жон сенсиз керакмас.
С.А.Каримов, СамДУ профессори
- Шайх Худойдод Вали маънавий қарашлари бебаҳо кадриятдир.
С.И.Иноят, БухДУ профессори
- Шайх Худойдод Вали илмий меросини ўрганишда тадқиқот ва таҳлил эҳтиёжи.
С.Раззоқов, СамДАҚИ профессори
- Меҳмонлар ва ихлосмандларнинг чиқиши.
13²⁰-14⁰⁰ -Тушлик ва бадний қисм.

ШЎҒБАЛАР ЙИҒИЛИШИ

соат 14⁰⁰-16⁰⁰

1-шўба. Шайх Худойдод Вали: тасаввуф маънавият, адабиёт ва тил ривож.

Шўба раиси: - проф.Д.И.Салоҳий

- Ёмғир дуоси.
С.Мустофоев, Манбашунос
- Шайх Худойдод Валининг ижодида маънавий хислат ва фазилатлари талқини.
Ш.Ахадов, СамДАҚИ профессори
- Ўрта Осиё тасаввуф меъморчилиги тарихида тасаввуф ва ислом алломаларининг роли ва ўрни
А.Уралов, СамДАҚИ профессори
- Карманалик шайхлар фаолиятининг ўрганилиш тарихи ва тарихшунослиги.
А.Қандаҳоров, НавДПИ, илмий ходими
- XVI аср марказий осийда тасаввуф тариқатлари ғояларида диний бағрикенглик.
О. Хаитова НавДКИ доценти

2- шўба. Шайх Худойдод Вали – илмий меросининг ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги ўрни ва роли, кадриятларни юксалтиришдаги аҳамияти.

Шўба раиси: - проф.З.Ю.Муқимов

- Шайх Худодод Вали ижодида тил ривож сабоқлари.
М.Турсунова, Ж.Негматова, СамДУ доцентлари
- Тасаввуф пирлари наздида поклик, хоксорлик ва жасорат намунаси.
Н.Бобоқандов, СамДАҚИ доценти
- Шайх Худойдод вали меросида камолот тушунчаси.
З.Ш.Шарипов, НавДПИ ўқитувчиси
- Қосимшайх азизоннинг ижтимоий сиёсий фаолияти

У Хайитов, НавДПИ катта ўқитувчиси